

გაერთიანებული საქართველოს

გაერთიანებული საქართველოს
და გაერთიანებული საქართველოს
საქართველოს — 7 მან. — 6 მან.
საქართველოს — 4 — 3 — 50
საქართველოს — 2 — 50 — 2
საქართველოს — 3 — 50 — 2
საქართველოს — 3 — 50 — 2
საქართველოს — 3 — 50 — 2
საქართველოს — 3 — 50 — 2

ქრონოსი

საქართველოს გაერთიანებული საქართველოს

თბილისში „დროშის“ რედაქციის კანტორაში, მელიქი-
შვილის და კაპ. სტამბაში, ხანის ქუჩაზე, ბუბუხიძის სახლში
თბილისის გარეშე მცხოვრებთათვის აღეს: ВЪ Тифлисе, ВЪ
контору редакціи грузинской газеты „ВРЕМЯ“.
რედაქციის კანტორაში მიიღება ყოველ-გვარი განცხადება
სხვა და სხვა ენაზე. სასი განცხადების დაბეჭდვისათვის ჩვეულ-
ბრძოლის ასობით გაზეთის სტრიქონზე 8 კაპ.

საქართველოს და საქართველოს გაერთიანებული საქართველოს

შინაარსი:

შინაარსი რესკრიპტი. — შინაარსი ბიძგა.
სასამსჯავრო ანგარიში. — პოლიტიკა: შინაარსი,
საქართველოს, მსხვერპლი, შეკრებილი-შინაარსი.
ტილეგრაფები. — საქართველოს. — ლექსები. —
განცხადებანი.

შინაარსი რესკრიპტი.

ჩვენს საიმპერატორო პეტერ-
ბურგის უნივერსიტეტს.

დღეს შესრულდა ორმოცდა ათი წელი
მას აქვთ, რაც ნეტარ ხსენებულმა ბიძა ჩვე-
ნმა, იმპერატორმა ალექსანდრე კურონელმა
დაწესა უნივერსიტეტი თავის სატახტო ქა-
ლაქში პეტერბურგს. მშინდელის პოპიტი-
ლის ს. ს. შვარცის თანამშრომლობით, რომ
მიცეს ღონისძიება უმაღლესის განათლებისა
ყოველის წოდების პირთა, რომელნიცა იქ-
ბენ და იქნებიან იმისთვის საკმაოდ მომზა-
დებულინი

მეცნიერებისთვის და სახელმწიფოსთვის უნა-
ყოფოთ არ გავლილა ეს ორმოცდა ათი წე-
ლი: ბევრი პროფესორებთანა უნივერსი-
ტეტებისა — თან ასწავლიდნენ და თან აერ-
ცებდნენ თავისი სამეცნიერო შრომით სხვა
და სხვა ნაწილს მეცნიერებისას, ხოლო თა-
ვისი დიდი სწავლით ეწეოდნენ უმაღლესის
ნაწილს სახელმწიფო მმართველობისას. ბე-
რმა იმათ მოწაფეთაგანმა დაიმსახურეს პატი-
ცემული სახელი მეცნიერებაში, ლიტერატუ-
რაში და სახელმწიფო სამსახურში.

1841 წელს მივიღე რა წოდება პეტერბუ-
რგის უნივერსიტეტის საპატიო წევრისა, ნია-
დავ გულწრფელი თანაგრძნობით თვალს
ვადევნებდი იმის წარმატებას და ყმაწვილო-
ბაში ზოგიერთი იმის პროფესორები გავხადე
რა ჩემ ხელმძღვანელთა, შემდეგ ამოვარჩიე
ჩემი შეიღების მასწავლებლათა ზოგიერთნი
მასწავლებლები უნივერსიტეტისა.

დღევანდელს უნივერსიტეტისათვის სადღე-
სასწაულო დღეს სასიამოვნოთ მაქვს უწინდე-
ლისა და ახლანდელის იმის მშრომლების ღვა-
წლის გახსენება და სიამოვნებითა განვუც-
ხადებ ჩემს კეთილმზნებლობას პეტერბურგის
უნივერსიტეტს. დარწმუნებული ვარ, რომ
იმისი მეცნიერი წოდება, აღესილი თავისმა-
ღალი მოვალეობის ცნობითა, უწინდელსა-
ვით დამკვიდრებს თავის მრავალს მსმენე-
ლებში, ქვეყნისათვის და კეთილზე დაფუ-
ძნებულს ცოდნას, იმის მეცნიერებით ხელ-
მძღვანელობის ქვეშ მყოფნი შემდეგ თვითო-
ნვე დასდებენ ღვაწლს სამშობლოს განათლე-
ბისათვის, სახელმწიფოსა და საზოგადო
შრომისათვის და როგორც უფრო ღირსნი
იმათ წინაპართაგანნი აღუსრულებენ თავის
ხედვარს სამსახურს რუსეთსა.

ნამდვილზე საკუთარს მისის იმპერატორე-
ბითის დიდებულების ხელით მოწერილია:

„ალექსანდრი“:

ს. პეტერბურგი,
8 თებერვალს 1869 წელს.

შინაარსი ბიძგა.

ნარიშკინის სტიპენდიაზე. პე-
ტერბურგის სასწავლებლების პოპიტიტელმა
ეცნობა ხალხში ცოდნის გავრცელების მი-
ნისტრს, რომ ტახტის აზნაურმა მასილ ლეო-
ვის ძე ნარიშკინმა წარმოადგინა ექვსასი თუ-
მანი ხუთი პროცენტისა ბანკის ბილეთები
პეტერბურგის უნივერსიტეტში იმ დროს, რო-
დესაც იყო ორმოცდა ათი წლის იუბილეო;
ნარიშკინმა გამოასქო თანამგრძნობელობა
ცოდნის გავრცელებისა და სწავლა, რომ ეს
ფული მოხმარდეს სტიპენდიების დასანიშნე-
ლათ საწყალი სტუდენტებისათვის. მხოლოდ
ნარიშკინმა მოიწადინა, რომ ეს ფული იყოს
დანიშნული ყმობისაგან ახლად განთავის-
უფლებულთა გლეხთ სტუდენტებისათვის.
მარდა ამისა ნარიშკინსა სურდა, რომ ამ სტი-
პენდიას ჰქონოდა სახელი მათის შეფუტვით
პირისა „ალექსანდრეს სტიპენდიისა“.

სამოსამართლო დაწესებულება თავან წარმოებულთა საქმეთა
უწყება თბილისის გუბერნიის სიერცეზე.
(1868 წლის 19 თებერვლიდან დაწყებით).

I ოქტის სასამართლოში!

სადა და საჩივარი საქმენი	შემოვიდა	გადაწყდა	1869 წლისთვის დარჩა
ა, სამსჯავრო განყოფილებაში (по уголовному отдѣлению)	775	726	49
ბ, სამოსამართლო განყოფილებაში (по гражданскому отдѣлению)	2649	1527	1122
გ, სამიჯნო ნაწილში (по межевой части)	1174	1010	164
დ, გასამგებო ნაწილში (по распорядительной части)	95	95	—
სულ	4693	3358	1335

ოქტის სასამართლოს გადაწყვეტილობაზე

შემოუტანიათ: საპატიო საჩივარი — — — 49
საკასაციო — — — — — 31
კერძობითი საჩივარი — — — — — 11

სულ — — 91

ოქტის სასამართლოში

იყო: საყოველთაო მოსამენი სხდომანი 313
გასამგებო — — — — — სხდომანი — 88
საზოგადო შეკრებულებანი — — — — — 31

სულ 435

II მომრიგებელ დაწესებულებაში

	შემოვიდა	გადაწყდა	დარჩა.
1, პირველ განყოფილებაში	4406	2,122	2284
2, მეორე განყოფილებაში	4957	4730	227
3, მესამე განყოფილებაში	4781	2642	2145
4, თბილისის უეზლში	3580	2404	1176
5, ლუშეთის უეზლში	1110	966	144
6, მორის უეზლში	4857	3509	1348
7, ახალციხის უეზლში	1341	1123	218
8, თელავის უეზლში	2832	2276	556
9, სიღნაღის უეზლში	2864	2446	417
სულ	30734	22,218	8515

პოლიტიკა.

შინაარსი.

პარიში, 18 თებერვალს. დღეს მთა-
რობის ჟურნალში დაბეჭდილია შინა საქმე-
თა მინისტრის შორკადის ცირკულიარი მი-
წერილი პრევეტებთან საზოგადო ყრილო-
ბების შესახებ. სხვათა შორის ამ ცირკული-
არში მოხსენებულია: „აქამდის მთავრობას
ევონა, საკმაო იმისი დაუძინარი თვალყუ-
რის დევნება, რომ ახალი სიმართლე ბორო-
ტად არ იქცეს და ამისთვის შეკრებილებში
ნებას აძლევდნენ იმისთანა საგანზე ლაპარა-
კისას, რომელსაც კანონი უშლის. მაგრამ
მეტის მოთმენა მთავრობას აღარ შეუძლიან
და ამიერიდან ეცდება, რომ შეკრებილება
საბოროტო არ გახდეს და კანონი არ დაარ-
ღიოს. სამხედრო მინისტრი ნიელი და ბუ-
ჯეტის (მეომსავალ-გასაღების) კამისია მო-
რიგდენ ერთმანეთში, უთანხმოება აღარა
აქვთარა. ბუჯეტის კამისიამ დამტკიცა მოქ-
რავი გეარდიის ჰფიცრების ჯამაგირი, მაგრამ
მარშალმა ნიელმა უნდა მოიკლოს ზოგი-
ერთი ხარჯი. — მაგეთი „Etendard“ ამტყუ-
ნებს ზოგიერთ გაზეთებში დაბეჭდილს ამბებს,
ეთამც შინაარსის კონსული ცილობდესო
ისპანიაში გერცოგი მონანსის კანდიდატო-
ბის წინააღმდეგ. შინაარსი არ გაფრევა ამ სა-
ქმეში. მართი ფრანკულული გაზეთი ამბობს,
რომ პორტუგალიის სამეფო სახლის პრინცე-
ბი ძალიან უარს არიან ისპანიის ტახტის კან-
დიდატობაზე.

— „ტელის გაზეთში“ სწერენ აქედგან:
ამ დღეებში ტულორის სასახლეში საკვირე-
ლი ამბავი მოხდა. ღამის ორს საათზე და-
ჭირეს ერთი ახალგაზდა ყმაწვილი, რომელიც
აპირებდა შესვლას იმპერატორის პრინცის
მასწავლებლის გენერლის შროსსარის სად-
გომში. იმას დაუწყეს კითხვა და ამბობდა,
რომ უეცრად შროსსარი უნდა ენახო, ძა-
ლიან დიდი საქმე მაქვს იმასთან სათქმელიო.
არაფი არ იცის რა დავმართა ამ კაცს და
არც ის იციან, თუ რა ჰქონდა სათქმელი.
იციან მხოლოდ, რომ ამას შემდეგ ძალიან
უფრთხილდებიან იმპერატორის პრინცსა. და-
უძინარად დარჯობენ იმის სადგომს და იმა-
საც. იმის ოთახების კარები მუდამ დაკეტი-
ლია და ყარაულები ორჯერ მეტი დაყენეს.
აქედგან შეამჩნიეს, რომ ალბათ ვინღაც ეშუ-
ქრება პრინცსაო.

საბაჟმართი.

მინისტრების ჩვეამ გამოუცხადა შემდეგი
პროკლამაცია ელიონის ხალხს: „თანამეამუ-
ლენო! რადგანაც ძოროლმა მოგვიწვია სა-
ხელმწიფოს მართვისათვის იმ დროს, როდ-
ესაც თქვენი წარმომადგენლები არ იმყოფები-
ან, ამიტომ გესურს გამოგიცხადოთ თქვენ ის
გარემოებანი, რომელშიაც მივიღეთ ჩვენ ეს
ხარისხი და რომელშიაც ეპოვებთ საზოგადო
საქმეებსა.

მთელი სამი წელიწადი ყველა ელიონის
გულს ამღვრევდა ჩვენი თანამომე ხალხის
ხმა, რომელსაც არ შეიძლება არ მიგზი-
და იმათი გული, ვინცა მართვიდა სამშობლო

ქვეყნის საქმეებსა. აი რისათვის თქვენ ყველანი და თქვენი თანამემამულენიცა სხვა ქვეყნებში დაეჩქარნენ უშველონ იმათ, ვინც შევლასა თხოულობდა; მმართველობათა სურვილიც ყოველთვის იმათ სასარგებლოთ იყო.

ამ გარემოების გამო წარსულში ერთმა მეზობლათ მყოფმა სახელმწიფომ დაიწყო ჩივილი, რომ ვითომც ჩვენ ჩვენის მოქმედებით დაფარდეთ შეუხებლობა (ნეიტრალიტეტი), რომლისაც ვიყავით მოვალენი.

პირველათ ამ საჩივრებს არაფერს ძალას არ აძლევდნენ; ყოველთვის ამტყუნებდნენ კიდევ. მაგრამ ბოლოს სულთნის მმართველობამ დაარღვია ამისგან ყველა დიპლომატიური მიდევნილება მსმალეთს და საბერძნეთ შუა. წარსული დეკემბრის 4-ში მოვიდა ათინაში მსმალეთის ელჩი და უცხო საქმეების მინისტრის სთხოვდა ბაშფორტსა; ამაზე უფრო წინ, დეკემბრის 2-ს სირას, საბერძნეთის პირველ სავაჭრო ქალაქს, მიადგა მსმალეთის აღმირალი, ზობარტი; ამასა ჰყენდა საომარი გეგმები, რომელთაც სდევნიდა სავაჭრო გეგმებსა, რომელთაც მიჰქონდათ აჯანღებულს კუნძულზე სურსათი. ზობარტი შემოერტყა გარს ნავსადგურსა და შეუკრა გზა, რომ არ მიუტანონ ქრისტელებს სახლთა, და სწადა და დემონებინა კუნძული შიმშილით.

ამ გვარათ იყო შეკრული კუნძული სირა; რომლის გეგმებიც ქრისტეში გზიდებოდნენ საზღვრს, იმათ შიშის გამო მოიშალეს სიარული ქრისტეში. აქ გაჩნდა შიმშილი, და ის ხმა ჩვენი თანამომცეთა, რომელიც მთელი სამი წელიწადი გრგინადა ჩვენს გულს, ჩაწყდა. რაინარიც უნდა ყოფილიყო აღტაცება, რომელიც აძლევდა ამ ხალხს სიცოცხლესა, როგორც უნდა იყოს ის ღრუბელი, რომელიც აბნელებს იმის გულსა—სულ ერთია,—ხმა იმისი ნელნელა ჩაწყდა, და ახლა როდესაც ჩვენა ვართ მოწვეულნი სახელმწიფოს მართვისათვის, ეს ხმა თითქმის სრულებით ჩაწყვეტილია.

ამგვარათ დიშალა ერთობა მლინების მფლობელობისა. ეს მოქმედება მთელმა საბერძნეთის ხალხმა იგრძნო, მაგრამ არა ჰქონდა ღონე, რომ დაეშალა და დაესაჯა თავისი უპატიურობისათვის.

თანამემამულენო! ჩვენ მოგითხოვთ ამ ამბავს სრულის სიმართლითა და სიწრფელითა; რაეჭნათ, ეწუხებართ ამაზედ, მაგრამ იმედი გვაქვს და გეწადს, რომ ამ სიწრფელემ გააფთხილოს შემდეგში მმართველნიც და მართულნიცა.

მართლათაც აგერ ოცდა თექვსმეტმა წელიწადმა გავლო მას შემდეგ, რაც ჩვენი სამეფო დაარსდა, მაგრამ მინც ელლინის მმართველობა არის იმ სამწუხარო მდგომარებაში, რომ უნდა მოითმინოს ელლინის მიწის შეუხებლობის დარღვევა, რადგანაც არა აქვს საშუალება წინააღმდეგობისათვის.

როდესაც ეს ამბავი იყო საბერძნეთში, მაშინ მთელი მეროპა ცდილობდა მშვიდობიანობასა და ირიდებდა ყველა მიზეზს ამის დაშლისათვის. სამი საბერძნეთის მფარველი სახელმწიფო და სამიც სხვა, რომელნიც მსმალეთის შეუხებლობისათვის ცდილობდნენ და რომელთაც ჰქონდათ ხელი მოწერილი 1856 წლის ტრაკატზედ, შეუდგნენ ამ უთანხმოების გარჩევას. თავიანთს გარდაწყვეტილებაში იმათ მიუღიათ ზოგი ერთი მოთხოვნისა და მსმალეთისა ნამდვილათ, და ჩვენი ქვეყნით მიუწერიათ პატრიოტული აღტაცებისათვის; ამიტომაც პარიზის კონფერენციას გაუხდით ერთ მოვალეთ, რომ შემდეგში ვიყვნეთ დამცველი ზოგიერთი პირობებისა. ეს პირობები შესდგება შემდეგში: 1) საბერძნეთი უნდა უშლიდეს, რომ თავის მიწაზე არა გრადებოდნენ მსმალეთის წინააღმდეგი გუნდები; 2) რომ იმის ნავსადგურებში არ ეშვა დებოდნენ იმ გვარი გემები, რომელნიც მს-

მალეთში აჯანღების მისაშველბლოთ იყვნენ დანიშნულნი.

ეს გარდაწყვეტილება კონფერენციისა აღნობა შრანციის უცხო ქვეყნების საქმის მინისტრმა საბერძნეთის უცხოვე ქვეყნების საქმის მინისტრს; შემდეგ ეს ცნობა თხოულობდა, რომ საბერძნეთი ერთი კვირაზე დათანხმებულიყო ამ გარდაწყვეტილობაზედ სრულებით.

იმავ წიგნით აცნობა საბერძნეთის მმართველობას შრანციის მინისტრმა, რომელიც კონფერენციის პრეზიდენტათ იყო, რომ თუ საბერძნეთი დათანხმდება გარდაწყვეტილობას, მაშინ მსმალეთიც უკუდგება თავისი მოთხოვნისაგან, რომელიც გამოსტოვულტიმატუმში, და დიპლომატიური მიდევნილებაც გაიხსნება საბერძნეთსა და მსმალეთს შუა უწინდელსავე; და თუ უარს იტყვის საბერძნეთის მმართველობა კონფერენციის გარდაწყვეტილებაზე, მაშინ კონფერენცია მიანებებს თავს და არცა რა შევლას მისცემს.

რას წამ ეს მინისტრის წიგნი მიიღო მმართველობამ, მაშინვე სხვა სახელმწიფოთაგანაც მიეცათ საბერძნეთის ელჩებისათვის წიგნები, რომელნიც მმართველობამ მიიღო ამავე დროსა; ამ წიგნებში აგრეთვე იწვევდნენ საბერძნეთს, რომ კონფერენციის გარდაწყვეტილობაზედ დათანხმდეს და ცხადათ აჩვენებდნენ იმ უბედურებასა, რომელიც უნდა გამოეცადა საბერძნეთს უარის თქმისაგან.

ამ დოკუმენტების მიღების ოთხი დღის შემდეგ მოხდა სამინისტროში კრიზისი, რომელიც გათვალა იმით, რომ ჩვენ მოგვიწვიეს დღეს მართვისათვის და ხელ არის უკანასკნელი ვადა პასუხისათვის.

მართალია დიდათ სამწუხაროა საბერძნეთისათვის ამ ორი პირობის მიღება, მაგრამ იმათ მიღებას არ შეუძლიან არც საბერძნეთის შემდეგის ენება და ევრც იმედებს მოუშლის რასმე. და თუ უარი ეთქვით კონფერენციის გარდაწყვეტილობაზედ, მაშინ მსმალეთთან ომის იქნეულებას ქვეშ უნდა დაეჩივთ. ჩვენდა საუბედუროთ, ეხედავთ, რომ ხალხი არამტუ არ არის მომზადებული ზღვაში საომრათ, ხმელეთზედაც ვერ იბრძვს.

ჩვენ წარუდგენთ ხალხის წარმომადგენლებს დაწვრილებით ანგარიშს საომარი იარაღებისა, რომელნიც გვიწყვია საომარს საწყობებში და იმისა—ან რამოდენი ხმელეთისა და ზღვის ღონე გვაქვია.

ჩვენა ეგონებთ, რომ უღალატებდით ჩვენს უბედურსა და ამასთანავე ძვირფასს სამშობლოსა, რომ ახლა ის ჩავედგო ომის იქნეულებაში; მერე ამ დროს, როდესაც ჯარი არც სამყოფი და არც შემზადებული არა გვყავს და არც ხალხს შეუძლიან დაიარაღდეს; მერე როდესაც მთელს მეროპას არა სწადს ომი და ასე უარობს ყველაზედ, რაც კი არ ღვევს მშვიდობიანობასა.

ჩვენი მოქმედება ამ საქმეში არ არის იქნეული, მაგრამ ვერ შევიძლით, რომ არ დავთანხმებულყავით კონფერენციის გარდაწყვეტილებასა.

ჩვენ ვიყავით მოვალენი სამშობლოსთან, რომ არ გვეთქვა უარი ქაროლის ნებისმოცემისათვის, მერე ამ გაკრების დროს.

მსვე სამშობლო გვადებს ეალათ, რომ ჩვენ წარუდგინათ თანახმობასთან, აღწერა საბერძნეთის სიმართლისა და წაიღო საცა.

რადგანაც ჩვენ გვაქვს ნდობა ქაროლთან, რომელიც არის საერთო ხალხის სურვილით ამორჩეული, და რომელიც იმათის თავისუფლებისათვის და ძრიელობისათვის ცდილობს, ამიტომაც მოვიხმეთ ზეცერი შემწეობა და ვთხოვთ, რომ ჩვენმა სამწუხარო გარემოებამ გვაჩვენოს შემდეგისათვის ყველა, რაც უკეთესი და სასარგებლო შეგვიძლიან რამ.

ათინა 1869-სა წელსა იანვრის 25-ს.

შ. ა. ზაიმისი, პრეზიდენტი; შ. პ. დელიანი, პ. პეტცალი, დ. სარაევასი, პ. დ. ავგერიონი, ს. სტუციო, დ. ტრინგეტი.

შრანცულს გაზეთში „Patrie“ 10 თებერვლიდან იწერებინათ ათინიდან შემდეგს ამბავს, რომელიც ამნირათ ხატავს იქაურს მდგომარეობას:

მაღაქი ჯერ კიდევ გულ-აღელვებულია; უწინდელი მინისტრის ბულგარისის სახლის წინ შეკრა ხალხი, გამოიწვია ბალკანზე და მხიარულათ მიეგება. ჭურჭეზე ისმის სამშობლოს სადიდებელი სიმღერა, მაგრამ ამაზე მეტის მოქმედების ნებას არ აძლევენ თავის თავს. მრის შემძერელი პარტია უფრო გონიერია, ვინცმც ჰფიქრობენ. იმას ესმის, თუ რამდენათ დამარცხდა და იცის კიდევ, რომ ყველანი გადაუდგნენ; ვისგანაც უფრო ბევრს მოვლოდა, იმათაც უმტყუნეს. მაგრამ ის მაინც აწუგებებს თავის თავს, რომ რაც ახლა დაჰკარგა შემდეგისათვის შეიძენს. ზაიმისის სამინისტრომ მიიღო მადლობა სირის ვაჭრებისაგან მშვიდობის მოყვარებისათვის. ამ მაგალითმა ყველა ძალიან დაამშვიდა; რა იმედითაც ორის წლის განმავლობაში ხალხს აშფოთებდნენ, ის იმედი ამა დააკარგინა. ახალმა სამხედრო მინისტრმა გულადობით და კეთილგონიერათ დაიწყო მოქმედება. იმან დაუშალა პროვინციებში დრუქების მოგროვება და ამით მოსპო უსარგებლო ხარჯი.

— ახალი ამბავი მოვიდა, რომელიც იმტყიებს, რომ განდგომილების თავნი: ძორაკოსი, ძორიისი, იფაკანდაკი და ლაჰუდასი დამორჩილდნენ და თანახმანი გახდნენ წავიდნენ საბერძნეთს კანდიის კუნძულიდან; კუნძულზე სრული მშვიდობიანობა დამკვიდრდა. — ბარბაღდომ მიკტორა-ჰუგოსავით მისწერა უწინდელი თავი კამიტეტის თავს მჯდომარეს წიგნი, რომელშიაც ის განაცხადებს თავის მწუხარებას, რომ კანდიელების ღონე და ძალა ტყულა გაფუტდა, თავისუფლება ვერ მოიპოვეს და ურჩევს იმათ იმედი არ დაჰკარგონ მომავალს უკეთესს ხედრზე, აგრეთვე სთხოვონ შემწეობა დიდს ამერიკის რესპუბლიკას.

— პირედგან სწერენ „ქრონოტადტის უწყებებში“ 24 იანვარს:

ამ კვირის საბერძნეთის გაზეთში გავსებულია ჯავრთან სიტყვებით პარიზის კონფერენციაზე, რომელმაც თავის გადაწყვეტილებით დაარღვია საბერძნეთის საგულგებელი იმედი. არამც თუ მართა გაზეთები, არამედ ყოველს ხალხში სულ ამ საგანზე აქეთ ლაპარაკი; ჰფიქრობენ—ქაროლი ხელს მოაწერს თუ არა პროტოკოლზე. ყველანი დაჯერებული არიან, რომ მთავრობა უარს შეუთვლისო და მაშინ ენახათ რა დაემართება საბერძნეთსაო.

კონფერენციის პროტოკოლი მოიტანა ათინაში ახალგაზდა გრაფმა მალეესკიმ, რომელიც მოვიდა იქ წარსულს ხუთშაბათს. იმავ საღამოს გადასცა ეს პროტოკოლი უცხო ქვეყნის საქმეთა მინისტრსა, უფ. დელიანის. მეორე დღეს იმას მიეცა შემთხვევა ქაროლის ბიოგრის ნახვისა, რომელსაც მიეცა საკუთარი ხელით. დაწერილი იმპერატორი ნაპოლეონის ბარათი, რომელშიაც დიდის სიყვარულით ურჩევს დამორჩილდეს პარიზის კონფერენციის გადაწყვეტილებას, რადგან ეს საზოგადო სურვილია მეროპისა. იმავ გაზეთის სიტყვით, პეტერბურგიდან მიიღეს ორი დეპეშა იმავე ზრით დაწერილი.

პასუხისათვის ერთი კვირა იყო დადებული, მაგრამ ამის პასუხი ასე უცებ ვერ წარმოიტქმის და ამასთანავე რადგან მხოლოდ გუშინ შედგა ახალი სამინისტრო, ამისთვის გრაფ მალეესკის ერთი კვირის დარჩენის ნება კიდევ მიეცა. ამბობენ ვითომც ქაროლს უნდა, რომ ორ თვეზე აღრე არ მისცეს პასუხი. აქაური გაზეთები ძალიან ლანძღვენ მეროპის პოლიტიკას; განსაკუთრებით რუსეთსა და შრანციას ჰხედება; რუსეთს იმისთვის, რომ საბერძნეთს მიაჩნია ისა თავის პირდაპირ მფა-

რველად. სამშაბათს საღამოს მისწერეს მინისტრების ყრილობა იმის გადაწყვეტათ, თუ რა პასუხი უნდა მისცენ პროტოკოლზე. ამდროს სასახლის წინ, სადაც ქაროლის თავს მჯდომარეობით იყო ყრილობა, შეკრა ხალხი და ხმა მალლა ლაპარაკობდნენ, თუ როგორი პასუხი დაუდებიათ მინისტრებს. აქავე ისმოდა ვინც პირველად მოაწერს ხელს პროტოკოლზე, იმას სიკვდილი ელის ბერძნებისაგან; რადგან ამათ სასარცხინოთ მიაჩნიათ ამისთანა პირობების მიღება. მაგრამ მე გმონია ბერძნები იყვირებენ და ორი თვის შემდეგ, როცა ვადა გათავდება, დასცხრებიან, პროტოკოლზე ხელს მოაწერენ და საქმე ამით გათავდება. ათინის ქუჩებზე ხშირათ შეხვედრით ყავახანების წინ მოგროვილ ბერძნებს, რომელნიც ხმა-მალლა ლაპარაკობენ მინისტრების სამსახურიდან გამოსვლაზე; ამასთანავე დაწვრილებით განიხილვენ ყოველ გვარ მოქმედებას მინისტრებისას. უკანასკნელი გლახაც კი დიდის სიამაყით განსჯის საპოლიტიკო საქმეებს.

გუშინ საღამოს გამოიცვალა სამინისტრო და პირველი მინისტრის პორტეველი მიეცა უფ. ზაიმისს, რომელზედაც დიდი იმედი აქვთ ბერძნებსა. ჯერ კიდევ არ იცან, ვინ რა მინისტრათ იქნება ახალ სამინისტროში.

რაიცა შეეხება ძანდიას, იქ როგორც ვფიქრობ საქმე გათავებულია, რადგან უმთავრესნი წინამძღოლნი ძალიან შეწუხებულნი და ღონე-გამოღუღლნი მოვიდნენ სირას. ამ წინამძღომელებში მოვიდნენ ორნივე პეტროპულაკები, რომელნიც სტირიან თავის ძმისწულის, ახალგაზდა სირის სიკვდილსა. ამას ვეღარ აუტანია მომეტებული ჯავა და გადაცვილია. ამ ახალგაზდა სახელგანთქმული წინამძღომელის სახელი მალე არ დაეწივდება მთებში. შერო მდიდარი ძანდიის სახლობანი გასულან რუსეთს. მაგალითად მდესას გავიდა ექვსასი სახლობა. სხვანი პირის და ათინას ეხვევიან, სადაც თავი ვერ გაუტანიათ და ამის გამო ყაჩაღებათ გამხდარან და ცარცვენ გამლე-გამომეღელს მახლობელს მთებში. საპოლიტიკო ამბებს გარდა, გაზეთები გავსებულია ოსმალების მკაცრი მოქმედებითა ბერძნებთან, რომელთაც ორი კვირის მეთი ვადა არ მოსცეს მსმალეთიდან გასასვლელათ. მმინიარბის ხმა თანდათან უფრო ერცვლდება, მაგრამ მტრის მოსაგრებლათ არაფერს მზადებაში კი არ არიან. მხოლოდ ათინის სტუდენტებმა ისურვეს საერო ლეგიონის შედგენა.

ოსმალეთი.

გაზეთში „Liberte“ დაბეჭდილია ერთი შენიშნავი წიგნი: მუღლის საღიხ-მეფნის ხუთმეტმა ათასმა მოწაფემ გადასწყვიტეს იმის გამოხსნა საყრობილედგან, თუნდ რომ ამისთანა განზრახვის სულთანის ტახტიდან გადადგმა მოჰყვესო. საღიხ-მეფნია შეპყრობილი წმინდა იოანეს ციხეში. საღიხ-მეფნზე გამოძიებამ ხალხი ძალიან აღელვია. „ზანა თქვენ ქრისტიანების შემუსრვა გინდოდათ“? ჰკითხა მას პოლიციის მინისტრმა, — რომელი ქრისტიანებისა? — მიუგო საღიხ-მეფნდომ, ჩვენცა და ისინიცა ერთი ქვეყნის შეილებივართ, მაშ ისინი ჩვენი ძმები არიან. მე კი არა, ჩვენ და ქრისტიანებს ერთათ გვინდა თქვენი მტარელების დახოცვა. (საღიხ-მეფნის პასუხი სიტყვა-სიტყვით არის მოყვანილი). ძოსტანტინო პოლში ძალიან გაჯავრებულნი არიან; მეთი გზა არ არის რევოლუცია უნდა მოხდეს.

სპარსეთსა და მსმალეთს შორის ურთიერთობრივი მდგომარეობა. გაზეთა „Liberte“ ამბობს, რომ უწინდელმა პრაბეთის გუბერნატორმა ნიშიკ-ფაშამ ძალიან მოიმღურა მმართველობა. სპარსეთის ქვეშევრდომნი ბაღდადს და არაბეთში ძლიერ ჩაიღუნენ თავის მთავრობასთან

ოსმალეთისაგა მიდგომილ შევიწროებისათვის. სპარსეთის მთავრობამ წარუდგინა ეს საჩივრები შუამავალს სახელმწიფოებს: შრანციას, ანგლიას და რუსეთს.

შრანციის და ანგლიის უმთავრესმა ელჩებმა ბაღდადს მიიღეს დარიგება თავის მთავრობებისგან, რომ განიხილონ ისინი და დააწესონ თავისი გადაწყვეტილება. მღვდლის მოხსენებებიდან სჩანს, რომ სპარსელების საჩივარი არ არის უსაფუძვლო. რუსეთს არა ჰყავდა თავისი წარმომადგენელი არაბეთში და წინათვე დათანხმდა იმაზე, რასაც დასავლეთის სახელმწიფოები გადასწყვეტდნენ; შრანციის და ანგლიის ელჩები მოსტანტინოპოლს მოემგზავნებოდნენ თანახმად მოწერილობის თაითნით მმართველობათაგან ყოვლის ღონისძიებით ცოილობდნენ, რომ არ დაერღვათ მშვიდობიანობა საშუალო აზიაში. ოსმალეთის მთავრობა დამორჩილდა დასავლეთის სახელმწიფოების რჩევას; ფულით უზლო სპარსელებს ზარალი და დაიბარა ნაშინ-ფაშა პირობებისა და ხალხების ურთიერთშორისი სიშარბის დარღვევისათვის. მოსტანტინოპოლს რომ მოვიდა ნამიკ-ფაშა, მაშინვე სერასკირობა მისცეს. აგრეთვე რომელიც სამხედრო რაზმს წინუძღოდა და თავის ნებით გადავიდა სამხედრო საზღვარზე, ის აფცერი გადაიყვანეს სხვა მხარაში და მომეტებული თანამდებობა მისცეს; არც შრანციას და არც ანგლიას ამანე უარი არა უთქვამსრა. მაგრამ ფრანკუზის კონსულის მადლობით სპარსელების ფულით დაეკაფილებოდა საქმე წარმოებდა სისწრაფით მოსტანტინოპოლში. ოსმალეთისაგან გამოგდებული შავის მცხოვრებმა და სენჯაკის ტომმა მიიღეს დანიშნული ფული. მაგრამ უეცრად რიცცა-ბეიგერია ამ საქმეში და აღარ მიაცემინა ხედრი ფული. იმან გული გამოიცვალა, როდესაც სპარსეთის ქალაქის სარდ-ხტის დაწვანე მივიდა საქმე ოსმალელებისგან მაგრამ საზღვრების დადებზე ჯერ კიდევ არ გათავებულია დაეა სპარსეთსა და ოსმალეთს შუა.

რიცცაბეიმ დაიწყო ნამიკ-ფაშის გვართ მოქმედება და დაემუქრა სპარსელებს გაყრასა იმ ადგილებიდან, რომელიც სადაოა ოსმალეთსა და სპარსეთს შუა. სპარსეთის მთავრობა ხელმოვრეთ მიუბრუნდა შუამავალ სახელმწიფოების ელჩებს და რიცცაბეი დაიბარეს მოსტანტინოპოლს. სპარსეთ-ოსმალეთის საქმემ აფიქრებინა სახელმწიფო რჩევიდან ნამიკ-ფაშის გაყვანა და იმის შეილის ჯემილბეის დათხოვნა სულთანის კარზე სამსახურიდან.

კოსტანტინოპოლი, 16 თებერვალს. აქაური გაზეთები დაჯერებით ლაპარაკობენ, რომ სულ ტყუილია ის ხმები, ვითომც რუსეთსა და პრუსიას ერჩიოს პორტისთვის სპრცის ნავსადგურის დათმობა ჩერნოგორიისთვის და ვითომც პორტა თანახმა გამხდარიყოს: ამზე სრულებით ლაპარაკიც არავის ჰქონია. ოსმალეთის მთავრობამ იხმარა ღონისძიება, რომ გაამაგროს თავის საზღვრები ჩერნოგორიის მხრით და ჰგზავნის იქით ახალს ჯარს, სამხედრო მინისტრი ნამიკ-ფაშა სამსახურიდან დაითხოვეს იმის გამო, რომ ანგლიის ელჩს სულთანის კარზე და იმას უქაყოფილება მოსვლიათ ერთმანეთში.

შეერთებული შტატები.

მაშინ გტონ ი, ი ა ნ ე რ ი ს ვ-ს ა. მონგრესის 1867-1868 წლის კრებაში უფ. შელსმა გამოგზავნა ძალიან შესანიშნავი ცნობა. სახელმწიფოს სარგებლობის კომისიარმა, უფ. შელსმა განიხილა ის მიზეზები, რომელნიც თავის სამშობლოს სარგებლობას უმატებენ, და იპოვა, რომ ემიგრაცია იყო პირველი ამ მიზეზთაგანი. 1865 წლის კათათვის პირველიდან 1868 წლის პირველ დეკემბრამდე შეერთებულს შტატებში დასახლდნენ ერთ

მილიონამდე უცხო მხრის ხალხი. მითომ ამათგანმა თან მოიტანა საქონლით ანუ ფულით შუა რიცხვი 80 დოლლარი (100 მანეთი). უფ. შელსის ანგარიშით ემიგრაციის გამო სახალხო ქონება ყოველ წელს ძალიან იზღდება. თავიანთის ღირსებით ყველა ემიგრანტი უმატებს ხალხის ქონებას წელიწადში 100 დოლლარამდინ. მაშასადამე უფ. შელსის ანგარიშით ემიგრაციამ ამ უკანასკნელს სამ წელიწადში ხალხის სიმდიდრეს მოუმატა მოტანილით 80 მილიონი და თავისი შრომით 5,000 მილიონი დოლლარი.

მეორეს მხრით ბადენის მმართველობამ გამოაცხადა შემდეგი ცნობები ემიგრაციის მოძრაობისა ამერიკაში: 1867 წლის განმავლობაში მეროპიდგან ამერიკაში გადასახლდა 249,025 კაცამდე; ამათგან ნახევარი გადასახლდა ამერიკაში მერმანიიდან; მარტა ბადენის ქვეშევრდომნი გადავიდნენ ამერიკაში დაუბოუნებლიე 3,300 კაცამდე. მიგრანტებმა წაიღეს თან ნივთი და ფული 1.116.000 ფლორინამდე (600,000 მანეთამდე). ეს ციფრები ნამდვილებათ ვერ მიიღება, ამიტომ რომ გადასელაში ხალხი ერიდება მმართველობის კონტროლსა. ბადენის სტატისტიკური ტაბლიციდან აგრეთვე ჩანს, რომ ემიგრაციის მოძრაობა ყველაზე ძალიან ბერმანიში არის, რომელსაც მოსდევს ანგლია, მერე შრანცია და ბოლლანდია.

ტელეგრაფები

(პეტერბურღში მიღებული)

კოსტანტინოპოლი, თებერვლის 10-ს. საბერძნეთის ბაირაღების ქვეშ მატარებელი გემებისათვის ახლა გახსნილი არის ყველა ოსმალეთის ნავსადგურები და პორტები; გარდა ამისა ყველა შესაიწროებელი გარემოებანი საბერძნეთის ხალხისათვის არიან შეცვლილნი.

ნუ—იორკი, თებერვლის 9-სა. წარმომდგენთა პალატამ 140 ხმით წინააღმდეგ 33-სა მიიღო სენატის გარდაწყვეტილობა, რომელშიაც აწესებს, რომ წარმომადგენლობის უფლება ეძლევათ ყველა მოქალაქეთა, თუნდა თეთრს თემს და თუნდა შავს ეკუთვნოდეს; ერთის სიტყვით კანის ფერი აღარ იქნება დამაბრკოლებელი მიზეზი წარმომადგენლობისათვის.

მადრიდი, თებერვლის 10-სა. დამაწყებელი პორტსების დღევანდელს სხდომაში დროებითმა მმართველობამ წარმოსთქო, რომ უფლებას ვანებებთ თავსა და ვაძლეეთ ხალხისაგან ამორჩეული წარმომდგენელთა კრებასაო.

მერე გენერალმა პრიმმა გამოაცხადა, რომ მე და სერრანოს შუა იმყოფება სრული თანხმობა; გარდა ამისა სრულებით გამტყუნა ის ხმები, რომ ვითომც თითონ სურდეს დაცემული მეფეთ ჩამომადგომლის აყენება იმით, რომ დროებით გამართოს რეგენტობა ასტუროის პრინცის მცირეწლოვნობის გამო.

შემდეგ უფ. რიოს როზასმა უთხრა, რომ დროებით მმართველობას მადლობა უთხრან კრების მაგიერათ და მარშალ სერრანოს მიანდონ ახალი სამინისტროს შედგენა.

კოსტანტინოპოლი, 9 (21) თებერვალს. ოსმალეთის პორტები ახლა; ყველა კარგალებულია საბერძნეთის ხომალდებისთვის და საბერძნეთის ქვეშევრდომების შემავიწროებელი კანონი გააუქმეს.

ნა—იორკი, 9 (21) თებერვალს. წარმომადგენლების მომეტებულმა ნაწილმა ას ორმოცმა კაცმა ოცდა ცამეტი კაცის წინააღმდეგ დაამტკიცა კანონი, რომლის ძალით ყველა მოქალაქეს შეერთებული შტატებისას თანასწორი სიშარბი ეძლევა ამორჩევისათვის თეთრსაც და ლაზსაც.

(ტფილისში მიღებული.)

პეტერბურგი, 28 თებერვალს. კოსტანტინოპოლი, პორტამ როგორც საბერძნეთის ქვეშევრდომნი შეამცირა, სპარსეთის ქვეშევრდომებისაც იმგვართ უნდოდა. ახალი სპარსეთის ელჩი პორტასთან (სულთანთან) კარზე მირზა ბუსენ-ხანი გავიდა თეირანიდან.

ძანდიას აღარ არტყია ხომალდების გუნდი. ოსმალეთის ჯარი გამოდის კუნძულიდან.

პეტერბურგი, 3 მარტს.—ტირაჭუე, 3 მარტს მეორე შინაგანი სესხის შემდეგ ნომრებს ამოუვიდათ უმთავრესი მოგება:

სერ. №№	ბილეთ. №№	მოგება.
17,880	30	200,000 მ.
17,683	24	75,000 —
14,274	42	40,000 —
14,741	24	25,000 —
255	47	
5,000	47	10,000 —
8,401	46	
1,421	41	
9,440	11	
13,862	41	8,000 —
7,017	45	
1,607	10	
5,698	37	
5,256	6	
731	35	
17,047	25	5,000 —
406	6	
1,641	42	
14,355	48	
6,815	46	
41,867	33	
7,382	32	
11,248	36	
17,178	25	
6,681	39	
2,025	21	
12,872	20	
8,723	22	
14,541	9	1,000 —
8,180	37	
15,858	20	
7,976	5	
15,932	36	
12,241	39	
15,731	33	
19,999	21	
8,560	32	
10,886	37	

სამართველო.

ზემოთ ვთქვით, რომ შეს ნიშნავი სახელწოდება ჩვენის მხრის მთებისა, მდინარეებისა და სხვ. მოტანილია საშუალო-აზიიდან. ამ საგანზე დაწერილებით ქვემოთ მოვილაპარაკებთ. აქ ჩვენ მოვლოთ იმას მოვიხსენებთ, საიდან, როგორ წარმოსდგა ძველ-აზია. ეს სახელწოდება ცხადთ გვიჩვენებს იმ კავშირს, რომლითაც უძველესი ჩვენი ისტორიის წინა-დროება დამოკიდებულია საშუალო-აზიაზე. ძველ-აზიის სახელწოდებაზე განსაკუთრებით ყურადღება მიუქცევიათ ძველ-აზიისთვის Voyage au mont Caucase et en Georgie, 1823, და მივიან-სენ-მარტენს. მართი და მეორეც ამაზე სხვა და სხვა აზრისანი არიან. ჩვენ უპირატესობას ვაძლეეთ სენ-მარტენს, რადგანაც იმისი საბუთები ახლათ გამოკვლეულს ფაქტებზე და მყარებულნი... ჯერ ეს უნდა ვთქვათ, რომ ძველ-აზიას აქამომდე სხვა და სხვა ტომი სხვა და სხვა სახელს აძლევს. თურქნი მთელს იმის გაყოლებას უწოდებენ ძაფ-მავათ ანუ ძაფის-მთათ, სპარსები და დათურები ილა-ბუზათ ანუ შინულის-შაფრათ, ქართველები—ილაბუზის მთათ, ხან თემათ, სომხები—ილაბუზის-სარათ, რომელიც იმასვე ნიშნავს, რასაც ნიშნავს ქართული სახელწოდება. ეს კია, რომ ქართველები და სომხები ძველ-აზიის სახელსაც ხმარობენ. ილაბუზი ან მდბრუზი, ძველ-აზიის გამოკვლევით, ძველს სპარსულს ენაზე ნიშნავს მალა-

ტანს, სიმაღლეს. აქამომდე სპარსეთში, ჯერ კიდევ ლის მხარაში, მდბრუზათ უწოდებდნენ მდბრუზის მთას. ძველ-აზიის სახელთვე ძველ-აზიის სახელთვე ძველს მიდიურს სიტყვას ძაფსა, ძაფს; ძაფის ზღვა და თვით კასპიელების ტომის სახელი ამ მთის სახელიდან უნდა იყოს წარმომდგარი, რადგანაც მართათ-თენის მოწმობით, რომელიც სტრაბონს მოჰყავს, ძველ-აზიის ტომნი ძველ-აზიას ძაფის მთათ უწოდებენ¹⁾. აქედამ სჩანს, რომ ძველ-აზიის ადგილობრივ სახელათ ჰხადის. მივიან-სენ-მარტენი ამის წინააღმდეგს ამბობს: ის ამ სიტყვას ეძებს იქ, სადაც ინდო-ევროპიელების წინა-პარნი გაჩენილან და საიდანაც მრავალი გეოგრაფიული სახელ-წოდება გავრცელებულია მცირე-აზიაში და მეროპაში. როდესაც ალექსანდრე-მკედონელი ინდოეთში ლაშქრით შესულა, მაშინ იმის თანამგზავრებს უბოვნიათ აქ ძველ-აზია: ამ სახელს ინდოელები უწოდებენ იმ თოვლით-მოსილს მთა-ადგილს, რომელიც შიმალიას სამხრეთით ჰყვს ბაქტრიანსა და არიანს შორის. შემდეგ ბერძნებისა და რომაელების მწერლები, პტოლომეი და პლინი ძველ-აზიას ინდოეთშივე უჩვენებენ. ამ საგანზე ყოველივე ეჭვი უნდა დაეტოვოთ, ამბობს სენ-მარტენი, როდესაც ჩვენ წარმოვიდგენთ, რომ იმ მთა-ადგილ ბს, სადაც შიმალია იწყობა, ძველ-აზიათ იხსნებენ როგორათაც ძველი სანსკრიტის წერილები, აგრეთვე ახალი მოგზაური-მწერალები. იქ, სადაც ინდუსის მდინარეს სათავე აქვს, სენ-მარტენის გამოკვლევით, სცხოვრებდა ძველათ და სცხოვრებს ახლაც შემძლე და გვერცელებული ტომი ჰაზ-აზები; ამათ მთებს სანსკრიტები უწოდებენ ჰაზა-ბირს (გირი სანსკრიტულათ მთა). ეს სიტყვა მიღო-სპარსების ენაზე მოხ-ძაზათ გადაქცეულა, რადგანაც ამ ენაზე კოხი მთასვე ნიშნავს. სენ-მარტენი იმასაც ამტკიცებს, ვითომც სულ-ძველათ მოხ-ძაფი რქმევიყოს იმ მთის სისტემას, რომელიც ირანიდან საშუალო-აზიაში თურანისაკენ მიემართება, და რომელიც ხორასანით და ძაფის ზღვის სამხრეთით ჩვენ ძველ-აზიას უერთდება²⁾.

რა დროს დარქმევია ჩვენ თემს ძველ-აზია? უძველესი ელინების მწერლები, როგორც წინა-სტატიებში მოვიხსენეთ, არიან ჰეზიოდი და ჰომერი, რომელნიც ჰყვოდნენ ცხრა-ასის წლით ძრისტეს შობის წინ. იმათ ეს სახელი არა სცოდნიათ. ჰომერი არ უჩვენებს არც აზიას, არც ძველ-აზიას, არც ძაფს, არც პონტს, არც შავს; ძაფს იხსენიებს აეტის სამფლობელოთ; ჰეზიოდი უჩვენებს მხოლოდ შავს. მართალია ოდესის არ-გონავტიკაში, რომელშიაც იმას აუწყრია არ-გონავტების მოგზაურობა ძაფსიდან, დარომელიც მეთოთხმეტე საუკ. სცხოვრებდა ძრისტეს წინათ, ძველ-აზია სახელ-წოდებულია, მაგრამ ესეც ვიცით, რომ არ-გონავტიკა შემდეგ შეცვლილია და დამატებული. ნამდვილი გეოგრაფიული ცნობა ჩვენ მხარეზე ბერძნებში იმ დროდამ ვრცელდება, როდესაც მილეტელს შეაი-ზღვის პირათ თავისი კოლონიები მოუფენიათ, ესე იგი, მეექვსის საუკუნიდან. პირველათ იხსენებენ ძაფსიდან და ძველ-აზიას მსხილი, შერსიდი და პინდარი, რომელნიც 550—500 წ. სცხოვრებდნენ. ამ დროსვე უჩვენებენ ბერძნები აზიას; ეს სახელი თავდა-პირველათ დარქმევია იმ ადგილს, რომელსაც შუბანის მდინარე რწყავს და მეოტიდის ანუ აზოვის ზღვის აღმოსავლეთით მდებარებს.

აქვს თუ არა აზიას დაკავშირება ძველ-აზიასთან? მინ ყოფილა ამ კავშირის მიზეზი? აი რა დავგრა ჩვენ გამოსაკვლევი... აქ ცოტა უნდა შევედგეთ და ორი შემთხვევა უჩვენოთ. პელაგების ზღაპარ-თქმულებით ვიცით, რომ

¹⁾ Voyage au mont Caucase, I, p. 132—137.
²⁾ Rech. sur les popul. du Caucase, p. 178—186.

ოხევოს არ დავიწყებია, ჩვენ ზემოთ გამოვი-
 კელიეთ, რომ ძაზის, ძავეკაზიას იმ დროდამ
 ისხენებენ ძველი ბერძნების მწერლები, რა
 დროსაც ოსები მიდიდამ არიან გადმოახ-
 ლებულნი ჯ).
 დიპტრი ბაქრაძე.
 მ. ზ. მ. ნ. ბ. ა.
 შორს რასმე აღაგს. სად მთანი დიდნი,
 აყუდებულან ტყით დაბურვილნი,
 მცირესა ველზე,
 ორს მტკიცე სვეტზე,
 სდგას მშვენიერი, აქ ეკვლესია,
 რომელს არ უნას, ვის უღესია,
 მასი არს შრომა, ოდეს არს ქმნული,
 მისგან შექმნია, კარნი დაშული,
 და მე მის ხილვად, აქვე მყოფელი,
 მხედვე, ჭიკჭიკებს შავი ფრინველი,
 *
 შავი ფრინველი, შოშაის მსგავსო,
 შენმა ჭიკჭიკმა გული აღავსო.
 *
 ნეტარ რას იტყვი, ეგრეთ მყევარე,
 რა იქმნებოდა, ეს არე მარე?
 *
 ნუ თუ ოდესმე, დროსა წარსულსა,
 მეფა მამარის, სახელ განთქმულსა,
 როს ერნი მრავლად, აქ ჰყოფდნენ შეებას,
 ახლა მომითხრობ შენ მათსა კებას?
 *
 მათსა სიამეს, ჩვეულებასა,
 მათ ერთგულებით, მეფას ზღებასა,
 მათსა სიმხნესა, ძლიერებასა,
 მათ მხიარულთა, ჭირთ მოკლებასა,
 აქ ორნივე ბევრნი,
 ჭაბუკნი, ბერნი,
 იყვნენ სტუმბოდნენ, ზეე ბედნიერად.
 შველა ივინი,
 მაჟკაცი გმირნი,
 ამოდ სცხოვრებდნენ, სრულ კანდიერად.
 სად არს ის ერნი,
 ტბილად მომდგნენ,
 სულით შექმნილნი,
 აწ უკვე მტვერნი.
 როს მტერთ საკვდავ მიესოდნენ,
 მათ სძლევდნენ ჰსჩენდნენ, ხლმითა მხნე-
 ობდნენ.
 შრთიერთშიგან აღირეოდნენ,
 ბრვენიეთ ძახილით თვით ხმიანობდნენ,
 ბ ა მ ა რ ჯ ვ ე ბ ა ს ა,
 ღ ე თ ი ს ე ე დ რ ე ბ ა ს ა.
 და ბრძოლის შეკდგომ, შინ მშვენიერად,
 ჩამორიგებით ისხდნენ სამღერად.
 *
 ანუ რას იტყვი, სით მოფრენილი,
 რომლის გრძნობით ხარ შენ მოღვნილი?
 *
 ნუ თუ შენ უცხოთ, აქა მყოფელთა,
 იგონებ ჩემებრ, მეტყვი ყოველთა?
 როს სიწრფეობით,
 შველა გოდებით,
 ამ ტაძარს გარე, მოცხმოდინ.
 ამაყ-ღ ზრდილნი.
 შრამანი თუ ჩივილნი.
 სამართო დიდებას ტბილად ხმობდინ
 დღეს დღესასწაულს,
 მას უკვე წარსულს,
 სრულის პატივით შეამკობდინ,
 და შექცევასა,
 ცხენთა რბევასა,
 ჯარით ტყორცნასა აქა ჰყოფდინ.
 *
 თუ ბურთობით მოედანს ერცელსა,
 (რ) Recherches. p. 6—13, 40, 41, 145, 151, 152, 189, Kla-
 proth, Uoyage au mont Cancaise, II, p. 437—448.

[illegible]

მითხრა: ვიშოვნით თავისუფლებას...
და ვინც იქნება, ყველა ბოლომდე...
თვისა სიცოცხლეს იმას შესწირავს...“
მაგრამ პაი ზღაპ, შენ გვედღებო:
მაღე მოხდება ეს ჩვენი ბედო?
მარი წვლია რაც მე საწყალსა
პრა მინახეს ის ჩემი ქმარი,
პრა უნახეს არც ჩემსა შვილსა
დამბლებულსა თვისი მამა.
რომ ვეზოვდით მან ესრედ მითხრა:
„მაღე იქნება, რომ ჩვენსა კრტსა
მსკერდდეთ საწყალნი თავისუფლსა...“
მაგრამ ვაი ჩვენ, ობოლ-საწყალნი
მარი წვლია, რაც რომ მას ვეღოთ,
მარი წვლია რაც დამჩაგულნი
ჭირსა და სენსა ბევრ გვარსა ვიცვლით.
მე არა ვფიქრობ, ოპ, ღმერთო ჩემო,
რომ ყველაფერი ეს შენ იცოდე
და გულ-გრილათა მას შეკუთვბდე...
როდის იქნება, რომ ჩემსა ქმარსა
ჩემის თვალითა დავინახაბდე,
მინ მოვსწრება ბედნიერს დღესა —
მას ძუძუებში ჩავიხუტებდე.
ძალდებუ ზღვის პირად, ამ გვარად მსწუბდა
დამბლებოლის ყმაწვილის დედა,
მაგრამ უბრალოდ თავს იწუხებდა
და პასუხსა კი არ ვინ აძლევდა.
მხოლოდ ბოლოს დროს ის უბიძგო
ბაერთო ისევ სხვა-დასხვა ფიქრსა,
ამ დროს მას დღევით ზმა შემოცმა —
მითომც ვძახდა: „ნუ ელი მასა...“
ი. მ. —.

1869 წელსა
22 თებერვალს.
მ. მთიანის.

განცხადება.

რამდენ ბაღიანიქს

აქეს პატივი რათა აცნობოს პუბლიკას და
რავის მუშტრებს, რომ იმან გახსნა ახა
რათ ბერძნული მალაზია ბუღეარზე, შო
ვის სახლში, მე-13 ნომერში, რომელშია
პატილის ძალიან იაფათ კოლონიურ საქო
ელსა, ძაბატის ჩაისა, უცხო ქვეყნების სას
ვლეხსა, ყველა სორტის შამფანცკსა, რომ
ა, ლიკორსა და სპირტის სასმელებსა; აგრ
ვე კახურ ღვინოსა. აქვე იშოვება ყველ
ვარი ზაქუსკა.

განცხადება

სოფიო ალექსანდრეს ასული დანიელო
ისა, მცოდნე კარგათ ენებისა: რუსულისა
პრანციულისა, ნემეცურისა და რომელსა
ქეს ჯეროვანი დიპლომი პეტერბურგის უნი
ვერსიტეტისაგან უცხადებს ამით პატივ-ც
ულს პუბლიკასა რომ იმან გახსნა შკოლ
ართავე სქესის ყმაწვილებისათვის, რომელ
მაიაც ენებს გარდა ასწავლის სხვა ყოველ
ვარ სამეცნიერო საგნებსა. ამ შკოლამ
მოდიან დილის ცხრა საათიდან ყმაწვილებ
წავლობენ პირველ საათამდე და მერე მ
იან შინ. პირობა მიღებისა არის ფრიად გა
დვილებული შესახებ საშუალებისა. თეშ
ყველა საგნების სასწავლებლათ ერთმეფ
უთი მანეთი. მოხილდეს იქვე შეიძლება მი
ცეთ სადგამი ადგილები.
შკოლა იმყოფება სოლოლაკში, იაგო
პოვიანოვის სახლში.

ზიო ცნობა.

ქარი,

მი სახმარებელი, შედგენილი ი. ზოგე
შეადგენენ სხვა და სხვა სტატეები: ბო
ური, ფიზიკური და გეოგრაფიული. სა
მეცნიერო საქართველოს გეოგრაფია.
დამატებულია საქართულო
დღიუზედ. სივრცით, წიგნი ცამეტ გვერდს
უნების კარი“ ისყიდება ამ ხანობით მხო
აშვილისასა და უ. შართანოვის საწიგნო
საქართველოს საწიგნო